

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
НАЦИОНАЛЕН АРХЕОЛОГИЧЕСКИ ИНСТИТУТ С МУЗЕЙ

**АРХЕОЛОГИЧЕСКИ
ОТКРИТИЯ И РАЗКОПКИ
ПРЕЗ 2014**

София
2015

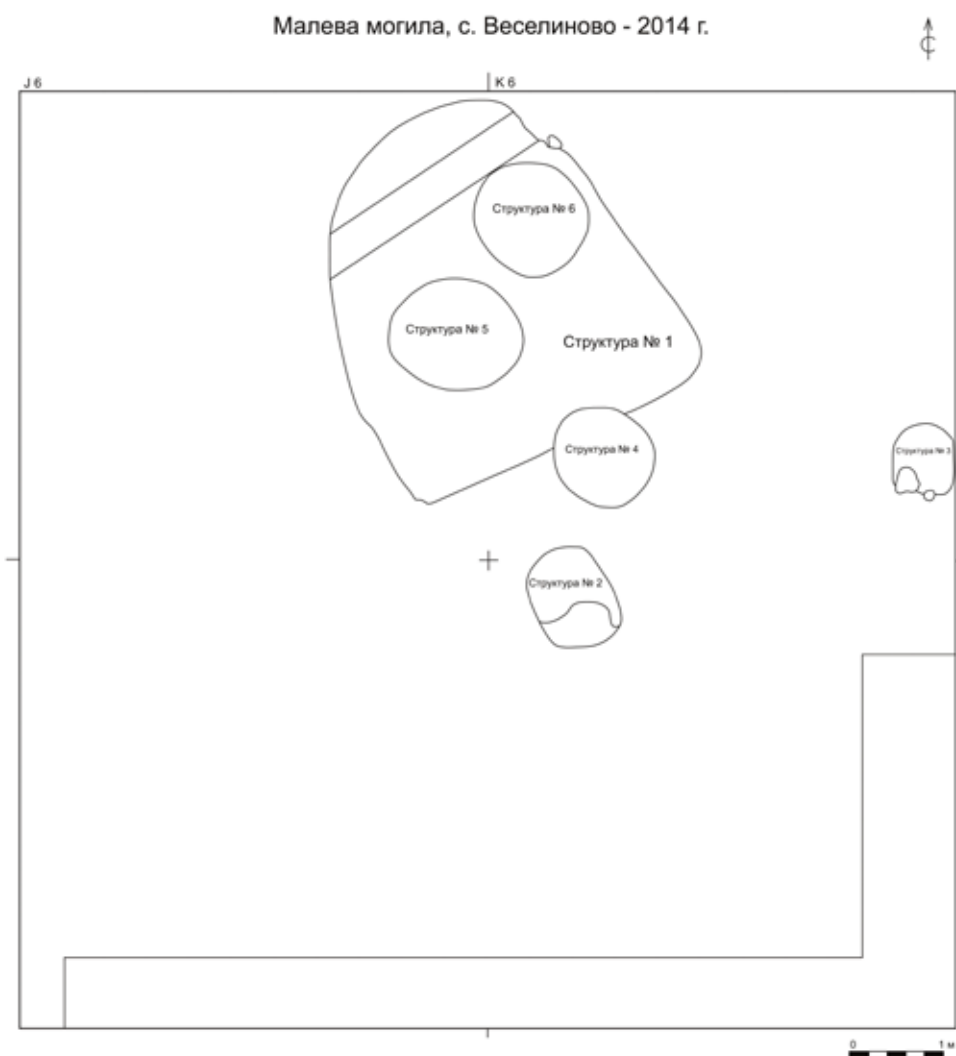
№ 29. РЕДОВНО АРХЕОЛОГИЧЕСКО ПРОУЧВАНЕ НА ПРАИСТОРИЧЕСКАТА МАЛЕВА МОГИЛА ДО С. ВЕСЕЛИНОВО, ОБЩИНА ТУНДЖА, ОБЛАСТ ЯМБОЛ

Тодор Вълчев, Илия Илиев, Стефан Бакърджиев

Праисторическата селищна могила се намира на 2 км югозападно от с. Веселиново. Разположена е на левия бряг на р. Тунджа. Регистрирана е в Археологическата карта на България под № 2700159 като Малева могила. В архива на РИМ-Ямбол е под № JB 017.

Първите археологически проучвания на Веселиновската селищна могила са проведени от гимназиалния учител Захари Измирлиев през 1927 г. и от Васил Миков през 1935 г. В своята публикация Васил Миков отнася всички археологически материали към бронзовата епоха (Миков 1929; Миков 1939).

През 2014 г., след 79 години, се подновиха археологическите проучвания на Малева могила (разрешение за редовно археологическо проучване № 154/24.04.2014 г.). Те се проведоха от 30.06 до 23.08.2014 г. под научното ръководство на Тодор Вълчев и Илия Илиев от РИМ-Ямбол. Заместник-ръководител е Стефан Бакърджиев от РИМ-Ямбол. Научни консултанти на археологическия обект са доц. д-р Стефан Александров и гл. ас. д-р Виктория Петрова от НАИМ-БАН.

Обр. 1. Малева могила – Веселиново. Общ план на проучената площ.

Обр. 2. Малева могила – Веселиново.
Мраморна висулка (височина 0,04 м.).

Целта на подновените археологически проучвания е да се изяснят стратиграфската последователност, културната характеристика и хронологическият обхват на пластовете в Малева могила. Заложен бе сондаж с обща площ 100 кв. м в нейната северозападна част. Избраният за археологически проучвания участък се намира на 5 м южно от сондажа на Васил Миков.

Най-горният пласт е с тъмнокафяв цвят и дебелина 0,30 м, компрометиран е от земеделската обработка на повърхността на селищната могила. В него са открити фрагменти от керамични съдове, които са изработени на ръка и на бързо грънчарско колело. Откриват се дребни парчета мазилка, ломени камъни, животински кости и черупки от миди. Под тъмнокафявия пласт следва пласт с бледожълт цвят, в който е разкрита вкопаната част от структура № 1.

По време на археологическите проучвания са разкрити общо 6 структури.

Структура № 1 представлява сграда от раннобронзовата епоха. Тя е вкопана в светложълтия неолитен пласт на дълбочина 0,25 м. Изградена е от нетрайни материали. Сградата е разположена по оста северозапад-югоизток. Северозападната ѝ част има формата на апсида. Установените ѝ размери са 4 x 3,20 м (СЗ–ЮИ). По време на археологическите проучвания, над отухлените деструкции, са открити изработени на ръка керамични фрагменти, характерни за третата фаза на раннобронзовата епоха. Те намират добри паралели сред материалите от селищната могила при с. Езеро IV

– I стротелен хоризонт (Георгиев и др. 1979, 363-366; Лещаков 2006, 181).

Структура № 3 представлява пещ от праисторическата епоха. Тя има овална форма с размери 0,80 x 0,70 м (С–Ю x И–З). Наблюдава се денивелация на основата ѝ от 0,06 м от юг на север. В основата на пещта са намерени фрагменти от три керамични съда, характерни за третата фаза на раннобронзовата епоха (Георгиев и др. 1979, 363-366; Лещаков 2006, 181). Подобна техника на изграждане на пещите, с фрагменти от керамични съдове поставени в основата им, е известна от селищната могила Езеро (Георгиев и др. 1979, 103-104).

Структура № 2 е пещ от средновековната епоха. Тя е разкрита непосредствено под най-горния чимов пласт. Унищожена е по време на земеделската обработка на околния терен. В дълбочина е проучено отухлено петно с овална форма с размери 1,40 x 1,45 м (С–Ю x И–З). Около пещта са намерени фрагменти от керамични съдове, изработени на бързо грънчарско колело.

Структура № 4 е яма от средновековната епоха. Тя има овална форма с размери 1,15 x 1 м (С–Ю x И–З). Дълбока е 1,53 м. Дъното на ямата е с диаметър е 1,25 м и е покрито с кафява глина с дебелина 0,02-0,03 м.

По време на проучването са открити фрагменти от керамични съдове, изработени на ръка и на бързо грънчарско колело. Сред керамичния материал от средновековната епоха се отличава един фрагмент от съд с червен цвят и украса от тъмна боя. Подобен съд е открит в Полски Градец и се датира в края на XII – началото на XIII в. (Борисов 2013).

В структура № 4 са намерени две костени шила, две счупени керамични тежести за тъкачни станове, половин керамичен прешлен за вретено, една кремъчна пластина, един кремъчен отломък и профилът на едно керамично съдче от късния неолит.

Структура № 5 представлява яма от средновековната епоха. Тя е вкопана в структура № 1. Размерите ѝ са 1,20 x 1,30 м (С–Ю x И–З). Дъното ѝ е достигнато на дълбочина 0,70 м. Тук са открити 5 средни по големина ломени камъни. По време на археологическите проучвания са намерени фрагменти от керамични съдове, изработени на бързо грънчарско колело. Украсени са с геометрични орнаменти с тъмна боя. Запълнителят на ямата съдържа изработени на ръка фрагменти от керамични

съдове, които се отнасят към третата фаза на раннобронзовата епоха. В ямата са открити още счупена костена пластина и половин керамична шайба. Структура № 5 се датира в края на XII – началото на XIII в.

Структура № 6 е средновековна яма. Вкопана е в структура № 1. Ямата има почти кръгла форма с размери 1,30 x 1,20 м (С–Ю x И–З). На дълбочина 0,30 м се достигна до твърдо, отухлено ниво. Под него са намерени два керамични прешлена за вретено.

По време на археологическото проучване в бледожълтия пласт, близо до структура № 1, са разкрити фрагменти от една керамична кана, характерна за третата фаза на раннобронзовата епоха (Георгиев и др. 1979, 363-366; Лещаков 2006, 181).

По време на археологическите проучвания са намерени две интересни находки, отнасящи се към раннобронзовата епоха. Първата от тях е каменна висулка с дупка, украсена с канелюри. Изработена е от бял мрамор.

Втората находка, която се свързва с ранната бронзова епоха е керамичен модел на колело. Изработен е от глина с дребни минерални примеси. След изпичането е придобил черен цвят. Има формата на диск, който се разширява конично при отворите.

Геофизичните измервания в западната половина на Малева могила са направени от Петър Зидаров (ЛАЕА към НБУ) с цезиев магнитометър марка G-858. Резултатите показват, че близо до повърхността могат да се очакват много археологически структури. Тяхното пространствено разпределение не се ограничава само по склоновете на могилата, но продължава и в равнинната част около нея.

Литература

Борисов 2013: Б. Борисов. Полски Градец. Археологически проучвания. Велико Търново, 2013.

Георгиев и др. 1979: Г. Георгиев, Н. Мерперт, Р. Катинчаров, Д. Димитров. Езеро. Раннобронзово селище. София, 1979.

Лещаков 2006: Кр. Лещаков. Бронзовата епоха в Горнотракийската низина. – Годишник на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ Исторически факултет – специалност Археология, 2006, 3, 141-216.

Миков 1929: В. Миков. Селищна могила отъ бронзовата епоха до с. Азапкьой (Ямболска околия). – Годишник на народната библиотека и музей в Пловдив, 1928/29, 171-183.

Миков 1939: В. Миков. Селищна могила отъ бронзовата епоха до с. Веселиново. – Известия на Българския археологически институт, 1939, 13, 195-227.

№ 30. КОЗАРЕВА МОГИЛА – СЕЛИЩНА МОГИЛА И НЕКРОПОЛ

*Петя Георгиева, Маргарита Попова, Веселин Данов, Виктория Русева,
Никола Тонков*

Обектът се намира в землището на гр. Каблешково, община Поморие. Разкопките се проведоха в два сектора на селищната могила и в един на некропола от екип в състав: ръководител – доц. д-р П. Георгиева (СУ „Св. Климент Охридски“), зам.-ръководители – докторант М. Попова и докторант В. Данов (СУ „Св. Климент Охридски“), антрополог – гл. ас. д-р В. Русева (ИЕМА-БАН), геофизично проучване – д-р Н Тонков (НАИМ-БАН).

В централната част на селищната могила бе частично проучена горяла сграда от I горял късноенеолитен хоризонт. В този участък на могилата има много видими нарушения от големи животински дупки и свързващи ги тунели, направени от язовци. Те са разрушили в голяма степен пластове до горелия хоризонт и на места навлизат в него. Горелият късноенеолитен хоризонт бе запазен в по-голяма степен. В най-горната му част имаше пласт от ситно натрошени горели конструкции от глинени стени. Те очертах границите на сградата от западната и северната страни.